

THE LITERATURE FROM THE "FAMILIA" LITERARY JOURNAL, SERIA A V-A (1965-1989)

Ruxandra Gavra

PhD. student, University of Oradea

Abstract: Having existed for over a hundred and fifty years, „Familia” magazine continues to be a national reference point in what concerns the direction of literary critique, the establishment of an aesthetic canon, the affirmation of new talent, the consecration of the great Romanian writers, the importance given to the sciences, be they exact sciences or the humanities, proving that it fully deserves its “cultural magazine” title. In continuing the „Familia” tradition, the fifth series – the Andrițoiu period (1965-1989) grants a vast amount of space in its pages to belles-lettres.

By receiving the aid of the great writers of the time, many of them with unpublished works, as well as by encouraging up-and-comers, Iosif Vulcan’s efforts to publish works that keep the readers’ interest at a high level have remained alive. We speak here of varied texts, from all literary genres, out of which the poetic genre is the most featured in the publication’s pages. A special openness towards universality becomes apparent from the increased interest in the literature from all across the world, as translations hold an important position here. Under the „Din lirica universală” formula, texts by great writers from different eras, along with representative poetry from different nations turn up in the pages of the magazine, whose translation belongs in the majority of cases to important personalities of the time.

We can claim with certitude that „Familia” magazine defines itself along two fundamental lines: the direction of critique and the foregrounding of the essay. For this reason, we shall examine the literary essays, which rely on emotional impact, and the travelogue, which can be found under the „Note de drum” column.

Keywords: belles-lettres, debut, translations, essay, aesthetic

Specificul seriei a V-a (1965-1989)

Cea de-a cincea serie a revistei *Familia* (1965-1989) vine ca o continuare firească a celorlalte serii, urmând îndeaproape tradiția impusă. Prestigioasă revistă de cultură, alocă un spațiu întins beletristicii, criticii și istoriei literare, esteticii, teatrului și artelor plastice, dar și altor domenii, precum folclorul, lingvistica, istoria, educația, științele realiste și fenomenul cultural în general.

Această serie este direct condiționată de contextul politic, însă, cu toate acestea, esteticul se manifestă din plin, în pofida cenzurii și a presiunii exercitate de partidul aflat la putere în acea perioadă. Putem afirma cu tărie că cea de-a cincea serie este „sinonimă” cu afirmarea esteticului, în toate domeniile, nu doar în privința literaturii sau a orientării criticii literare. Dacă Iosif Vulcan urmărise educarea maselor, încercând să definească literatura și să ghideze receptarea acesteia, critica și istoria literară fiind la început, lucrurile stau cu totul altfel în perioada Andrițoiu: cititorii sunt educați, cultivați, publicația adresându-se unui public avizat, specializat. Coloanele revistei abundă în termeni de specialitate, din toate domeniile abordate, studiile și recenziile sunt scrise de specialiști în domeniu, de personalități consacrate, capabile să impună o direcție sau să își expună convingerile. Au loc polemici, dezbateri, dialoguri cu privire la canonul estetic și la orientarea criticii.

Cea de-a cincea serie se constituie, pe drept cuvânt, ca o cronică a întregului fenomen cultural românesc din acea perioadă. Redactorii și colaboratorii semnalează fiecare apariție sau eveniment în câte o cronică valoroasă: cronică literară, cronică reeditărilor, cronică limbii române, cronică ideilor/ cronică filosofică, cronică teatrală/ dramatică, cronică rolului, cronică muzicală, cronică discului, cronică plastică, cronică sociologică, chiar și cronică difuzării presei sau cronică lumii. Așadar, profilul revistei diferă într-o oarecare măsură de seria Iosif Vulcan, cu toate că rubricile au continuitate.

Întocmai ca în cadrul seriei Iosif Vulcan, nici cea de-a cincea serie nu lansează un articol-program care să contureze profilul revistei. Cu toate acestea, direcțiile vizate sunt ușor sesizabile încă din primele numere. Continuând tradiția *Familiei*, urmărește fenomenul cultural din întreaga țară, îndeosebi din vestul țării, Bihorul fiind în centrul preocupărilor. Seria întrunește în coloanele sale numele prestigioase ale culturii momentului, masivitatea colaboratorilor scoțând în evidență ponderea deosebită de care se bucura în epocă. Longevitatea deosebită o recomandă a fi cea mai veche revistă culturală și literară, cu un conținut variat și de ținută intelectuală.

Articolele și studiile sunt din cele mai variate domenii, pornind de la elemente de știință, mergând spre istorie, folclor, lingvistică, sociologie, filozofie, culminând cu artele, literatura, estetica și critica literară - toate la nivel național, dar și universal. Aceste direcții au un punct comun: esteticul, care se manifestă în condiții de libertate, cel puțin în intervalul 1965-1971. De fapt, identitatea revistei se conturează încă din acești șapte ani, apărând valori, făcând ca *Familia* să fie printre cele mai novatoare în păstrarea specificului literar, în ciuda contextului social-politic, ideologic și cultural. Punând esteticul pe primul plan, familiștii publică numeroase studii de estetică și critică literară, realizează recenzii pentru nenumărate volume din domenii diferite, încurajează tinerele talente, atrag atenția asupra a tot ceea ce înseamnă non-valoare, intrând în polemici cu alte publicații atunci când își apără valorile, toate aceste aspecte distingând-o de alte reviste mai aservite și deci confortabile în ceea ce privește controlul ideologic.

Paginile de literatură

Păstrând viu efortul lui Iosif Vulcan de a aduna în paginile revistei opere care să mențină crescut interesul cititorilor, familiștii alocă un spațiu vast beletristicii. Bucurându-se de un număr mare de colaboratori, redacția are la dispoziție numeroase texte, atât ale autorilor consacrați, cât și ale celor care doresc să se afirme, selecția fiind una riguroasă. Interesul deosebit manifestat față de literatură și orientarea acesteia transpare pregnant în perioada 1967-1968, când redactorii dedică pagini întregi acestui domeniu. Astfel, numerele 12/1967 și 3/1968 sunt dedicate poeziei, paginile 11-14 conținând texte și pagini de critică literară, iar numărul 10/1967 este dedicat prozei.

Poezia este foarte bine reprezentată în paginile revistei. Sunt publicate opere aparținând unor scriitori din vechile generații, precum Vasile Alecsandri (nr.5/1968, p.11), George Coșbuc (nr.5/1968, p.11), Radu Stanca (nr.4/1965, p.7; nr.10/1966, p.9; nr.3/1974, p.4), dar și numeroase texte scrise de poeți tineri, apreciați în epocă: Ana Blandiana, Leonid Dimov, Ileana Mălăncioiu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu ș.a.

Redacția optează, cel puțin în primii ani, pentru grupaje de texte, precum: *12 poezii de Ion Covaci* (nr. 9/1966), *10 poezii de Teodor Crișan* (nr.12/1966), *12 poezii de Gheorghe Grigurcu* (nr.6/1966), *14 poezii de Ion Iuga* (nr.7/1966), *13 poezii de Ilie Măduța* (nr.11/1966), *6 poeme de Ion Negoïtescu* (nr.3/1967), *14 poezii de Constantin Știrbu* (nr.10/1966). Un astfel de grupaj înlesnește o incursiune a cititorului în universul ficțional conturat de fiecare poet, pentru o mai facilă receptare a problematicii și a viziunii despre lume, precum și identificarea stilului.

În general, lirica este independentă de canonul impus de ideologia comunistă, subordonându-se aproape exclusiv esteticului¹. O analiză a numerelor din perioada 1965-1989 pune în lumină poezii care colaborează constant la revista *Familia*: George Alexandru (nr.6/1972, p.22; nr.9/1973, p.22; nr.10/1974, p.14; nr.10/1975, p.21; nr.12/1976, p.14; nr.10/1979, p.15), Ion Alex. Angheluș (nr.2/1974, p.14; nr.11/1974, p.14; nr.3/1975, p.13; nr.7/1975, p.14; nr.7/1976, p.7; nr.8/1976, p.6; nr.7/1977, p.7; nr.9/1977, p.14; nr.6/1980, p.14), Gheorghe Ardeleanu (nr.6/1969, p.7; nr.9/1969, p.9; nr.1/1970, p.22, nr.3/1970, p.15, nr.10/1970, p.4; nr.2/1971, p.4, nr.6/1971, p.6, nr.10/1971, p.5, nr.1/1972, p.8, nr.5/1972, p.14, nr.9/1972, p.3, nr.12/1972, p.3, nr.4/1973, p.15; nr.6/1973, p.1; nr.1/1975, p.14), Mihai Beniuc (nr.1/1965, p.18; nr.2/1965, p.6; nr.4/1965, p.1; nr.11/1966, p.7; nr.10/1967, p.5; nr.8/1970, p.4; nr.8/1971, p.10; nr.12/1973, p.6; nr.1/1974, p.2; nr.11/1979, p.1), Miron Blaga (nr.12/1971, p.22; nr.1/1973, p.4; nr.8/1974, p.9; nr.11/1974, p.14; nr.9/1975, p.14; nr.2/1976, p.14; nr.1/1982, p.3; nr.5/1982, p.7; nr.6/1982, p.3), Ana Blandiana (nr.1/1965, p.18, nr.3/1966, p.6, nr.6/1966, p.22, nr.9/1966, p.7, nr.8/1970, p.4; nr.6/1981, p.5), Ion Brad (nr.1/1965, p.18; nr.2/1965, p.6; nr.1/1967, p.10; nr.10/1967, p.9, nr.5/1970, p.11; nr.7/1974, p.3; nr.3/1975, p.3; nr.8/1975, p.10; nr.10/1975, p.19), Mircea Bradu (nr.3/1968, p.12, nr.6/1968, p.5, 7/68, nr.8/1968, p.10, nr.10/1968, p.8, nr.3/1969, p.11, nr.11/1969, p.9, nr.4/1970, p.18; nr.7/1970, p.3; nr.3/1971, p.3, nr.3/1971, p.15; nr.1/1973, p.6), Nicolae Brânda (nr.10/1969, p.15, nr.6/1970, p.7; nr.8/1973, p.18; nr.9/1975, p.11; nr.1/1976, p.7; nr.3/1977, p.6; nr.11/1979, p.3; nr.12/1979, p.5; nr.3/1981, p.8; nr.12/1981, p.1), Constanța Buzea (nr.2/1965, p.7; nr.12/1973, p.8; nr.1/1974, p.2; nr.3/1974, p.3; nr.3/1975, p.3; nr.2/1980, p.2), Ion Cocora (nr.4/1965, p.7, nr.2/1969, p.9, nr.5/1969, p.14; nr.10/1972, p.8; nr.4/1973, p.9; nr.12/1973, p.10; nr.2/1974, p.1), Ion Covaci (nr.3/1965, p.15, nr.2/1966, p.7, nr.7/1966, p.13, nr.9/1966, p.5, nr.7/1967, p.9, nr.8/1967, p.1, nr.9/1967, p.19, nr.7/1968, p.4), Teodor Crișan (nr.8/1966, p.7, nr.10/1966, p.16, nr.12/1966, p.13, nr.4/1967, p.7, nr.6/1967, p.3, nr.7/1967, p.9, nr.8/1967, p.3, nr.11/1967, p.8, nr.12/1967, p.11, nr.1/1968, p.7, nr.3/1968, p.13, nr.7/1968, p.4, nr.9/1968, p.9; nr.7/1970, p.14; nr.12/1972, p.6; nr.6/1974, p.11; nr.12/1974, p.14; nr.7/1975, p.14; nr.10/1975, p.21; nr.2/1977, p.11; nr.4/1977, p.3; nr.8/1980, p.14), Ion Davideanu (nr.1/1965, p.17, nr.2/1965, p.18, nr.4/1965, p.9, nr.4/1965, p.16, nr.4/1966, p.9, nr.1/1967, p.8, nr.4/1967, p.13, nr.8/1967, p.21, nr.12/1967, p.11, nr.1/1968, p.7, nr.11/1968, p.6, nr.12/1968, p.15, nr.3/1969, p.9, nr.6/1969, p.7, nr.8/1969, p.22, nr.3/1970, p.15; nr.5/1970, p.18; nr.8/1970, p.5; nr.11/1970, p.4; nr.1/1971, p.15; nr.3/1971, p.6; nr.8/1971, p.8; nr.9/1971, p.9; nr.1/1972, p.12; nr.4/1972, p.10; nr.7/1972, p.7; nr.9/1972, p.6; nr.11/1972,

¹ Răsfoind colecția, sesizăm și prezența unor poezii în care transpare pregnant elogiul adus partidului aflat la putere și implicit conducătorului, aspect specific epocii pe care o avem în vedere. Oferim câteva exemple: *Partidului*, de M. Delureanu, în nr.1/1966, *Partidului*, de Manuela Stoicescu, în nr.8/1982, *Partidului*, de Ion Vergu Dumitrescu, în nr.4/1981 ș.a. În nr.4/1971, la pag.12, regăsim poezii oportuniste, adunate sub titlul *Patriei și partidului slavă!*, textele fiind semnate de Ion Bogdan, Gheorghe Daragiu, Ion Davideanu, Ion Mărgineanu, Octavian Doclin, Ion Dumitrescu, Mara Nicoară, Ingmar Brantsch și Stanca Ponta. În nr.7/1974, la pagina 2, la rubrica *Poeți bihoreni cântă patria*, apar versuri de Teodor Crișan, Ion Davideanu, Grigore Scarlat.

p.10;nr.12/1972, p.7; nr.8/1973, p.18; nr.9/1973, p.8; nr.11/1973, p.4; nr.12/1973, p.10; nr.2/1974, p.5; nr.4/1974, p.3; nr.7/1974, p.2;nr.1/1975, p.2;nr.4/1975, p.10; nr.6/1975, p.1; nr.7/1975, p.5; nr.10/1975, p.19; nr.1/1976, p.15; nr.4/1976, p.2; nr.6/1976, p.5; nr.8/1976, p.1; nr.10/1976, p.6; nr.1/1977, p.8; nr.3/1977, p.6; nr.5/1977, p.1; nr.9/1977, p.10;nr.12/1977, p.2; nr.6/1979, p.7; nr.8/1979, p.6; nr.9/1979, p.10; nr.5/1980, p.6; nr.8/1980, p.1; nr.2/1981, p.11; nr.4/1981, p.1; nr.6/1981, p.5; nr.8/1981, p.10; nr.9/1981, p.5; nr.12/1981, p.15; nr.4/1982, p.3; nr.7/1982, p.4), Leonid Dimov (nr.10/1968, p.17, nr.7/1969, p.9, nr.1/1970, p.3; nr.8/1973, p.7; nr.12/1973, p.8; nr.7/1974, p.1; nr.9/1974, p.2;nr.11/1974, p.2; nr.11/1976, p.6;nr.8/1981, p.9), Ștefan Aug. Doinaș (nr.1/1965, p.19, nr.3/1965, p.6, nr.1/1966, p.7, nr.2/1966, p.7, nr.4/1966, p.9, nr.7/1966, p.3, nr.8/1966, p.12, nr.9/1966, p.4, nr.12/1966, p.11, nr.4/1967, p.3, nr.8/1967, p.8, nr.3/1968, p.12, nr.5/1968, p.10, nr.11/1968, p.13, nr.11/1973, p.5; nr.12/1973, p.8; nr.6/1974, p.3; nr.7/1974, p.12; nr.5/1975, p.5; nr.9/1981, p.6), Arcadie Donos (nr.4/1969, p.21, nr.8/1969, p.11, nr.4/1970, p.18; nr.9/1971, p.5; nr.2/1972, p.15; nr.9/1972, p.10; nr.4/1973, p.9; nr.11/1973, p.9; nr.11/1974, p.14; nr.1/1975, p.14; nr.2/1976, p.14; nr.4/1976, p.10; nr.11/1976, p.14; nr.1/1982, p.6), Victor Eftimiu (nr.9/1966, p.4, nr.5/1968, p.11, nr.2/1970, p.1; nr.10/1970, p.1; nr.2/1971, p.3; nr.5/1971, p.3; nr.10/1971, p.11; nr.4/1972, p.1; nr.6/1972, p.1), Eugen Evu (nr.9/1971, p.21; nr.5/1972, p.22; nr.7/1972, p.22; nr.8/1972, p.11; nr.12/1972, p.6; nr.1/1973, p.5; nr.6/1973, p.15; nr.10/1974, p.3; nr.7/1975, p.4; nr.10/1975, p.21; nr.1/1976, p.14; nr.8/1976, p.1; nr.4/1977, p.12; nr.11/1980, p.4), Teodor Frâncu (nr.6/1968, p.9; nr.7/1970, p.3; nr.9/1971, p.9; nr.10/1971, p.11; nr.1/1972, p.12, nr.12/1972, p.2, nr.4/1973, p.14; nr.11/1973, p.22; nr.2/1975, p.15; nr.5/1975, p.14; nr.1/1976, p.14; nr.8/1977, p.14; nr.8/1979, p.7; nr.6/1980, p.14; nr.10/1981, p.14), Petre Got (nr.1/1966, p.11, nr.4/1966 p.9, nr.7/1966, p.22, nr.1/1967, p.9, nr.5/1967, p.14, nr.11/1967, p.8, nr.12/1967, p.11, nr.6/1968, p.7, nr.8/1968, p.16, nr.12/1968, p.8, nr.4/1969, p.21, nr.10/1969, p.5; nr.9/1970, p.6; nr.11/1970, p.7; nr.4/1972, p.10), Gheorghe Grigurcu (nr.6/1966, p. 9, nr.10/1966, p.16, nr.2/1967, p.11, nr.8/1967, p.10, nr.12/1967, p.11, nr.7/1968, p.15, nr.11/1968, p.13, nr.1/1969, p.7, nr.10/1969, p.9, nr.1/1970, p.11; nr.6/1970, p.7; nr.10/1970, p.11; nr.10/1972, p.24; nr.6/1973, p.11), Ion Horea (nr.1/1965, p.19, nr.2/1968, p.3, nr.3/1968, p.1, nr.10/1968, p.7, nr.3/1969, p.8, nr.8/1970, p.4, nr.5/1972, p.10, nr.12/1973, p.8), Viorel Horj (nr.10/1969, p.5, nr.1/1970, p.8; nr.7/1970, p.7; nr.9/1970, p.7, nr.10/1970, p.3, nr.2/1971, p.4, nr.4/1971, p.7, nr.7/1971, p.6, nr.12/1971, p.9, nr.2/1972, p.15, nr.6/1972, p.6, nr.9/1972, p.10, nr.12/1972, p.18, nr.2/1973, p.6, nr.8/1973, p.18; nr.1/1974, p.14; nr.5/1974, p.7; nr.7/1975, p.11; nr.10/1975, p.19; nr.5/1976, p.14; nr.8/1976, p.7; nr.7/1977, p.6; nr.8/1979, p.3; nr.10/1979, p.7; nr.11/1979, 4; nr.11/1980, p.11; nr.1/1981, p.1; nr.4/1981, p.6; nr.9/1981, p.6; nr.11/1981, p.1; nr.5/1982, p.1), Gabriela Hurezan (nr.11/1970, p.22; nr.6/1971, p.2; nr.4/1972, p.22, nr.7/1972, p.22, nr.12/1972, p.6, nr.4/1973, p.15; nr.8/1973, p.18; nr.12/1973, p.10; nr.10/1974, p.2; nr.7/1975, p.3; nr.10/1975, p.21; nr.2/1976, p.8; nr.8/1976, p.6), Ion Iuga (nr.1/1965, p. 17, nr.2/1965, p.15, nr.4/1965, p.16, nr.2/1966, p.7, nr.3/1966, p.5, nr.7/1966, p.7, nr.10/1966, p.9, nr.12/1966, p.3, nr.2/1967, p.15, nr.3/1967, p.7, nr.7/1967, p.8, nr.8/1967, p.1, nr.9/1967, p.5, 11/67, nr.12/1967, p.11, nr.1/1968, p.20, nr.5/1968, p.8, nr.6/1968, p.9, nr.11/1968, p.12, nr.1/1971, p.14; nr.8/1973, p.7; nr.9/1973, p.8; nr.2/1974, p.3; nr.1/1976, p.10; nr.6/1977, p.7; nr.12/1980, p.6), Al. Jebeleanu (nr.2/1966, p.9, nr.9/1966, p.7, nr.6/1967, p.6, nr.5/1968, p.22, nr.6/1973, p.15; nr.2/1974, p.10; nr.12/1974, p.7; nr.3/1975, p.11; nr.8/1975, p.10; nr.9/1975, p.10; nr.1/1976, p.3; nr.7/1976, p.6; nr.1/1977, p.8; nr.4/1981, p.3; nr.1/1982, p.8), Ion Lotreanu (nr.12/1973, p.10; nr.3/1974, p.3; nr.9/1975, p.10; nr.4/1976, p.10; nr.9/1976, p.6; nr.12/1979, p.11; nr.6/1982, p.7), Alexandru Magereanu (nr.8/1967, p.9, nr.8/1968, p.16, nr.9/1968, p.9, nr.11/1969, p.5; nr.9/1970, p.6; nr.3/1971, p.6; nr.8/1971, p.7;

nr.1/1972, p.8; nr.6/1972, p.22; nr.10/1972, p.22; nr.9/1973, p.22;nr.5/1974, p.7; nr.10/1974, p.14; nr.6/1975, p.14; nr.10/1975, p.21; nr.8/1977, p.14; nr.2/1980, p.14; nr.8/1982, p.4), Ilie Măduța (nr.4/1965, p.16, nr.1/1966, p.14, nr.2/1966, p.7, nr.3/1966, p.13, nr.8/1966, p.15, nr.11/1966, p.9, nr.2/1967, p.15, nr.6/1967, p.22, nr.8/1967, p.5, nr.3/1968, p.13, nr.6/1968, p.5, nr.9/1968, p.3, nr.3/1969, p.9, nr.6/1969, p.7, nr.1/1970, p.3, nr.4/1970, p.18; nr.5/1970, p.5;nr.7/1970, p.7; nr.9/1970, p.4; nr.1/1971, p.14; nr.6/1971, p.2; nr.9/1971, p.9; nr.12/1971, p.4; nr.5/1972, p.14-15;nr.9/1972, p.10; nr.4/1973, p.9 nr.9/1973, p.8; nr.1/1974, p.7;nr.6/1974, p.3; nr.2/1975, p.6; nr.5/1975, p.6; nr.8/1975, p.10; nr.10/1975, p.19; nr.6/1976, p.3; nr.11/1976, p.6; nr.3/1977, p.8; nr.7/1977, p.3; nr.10/1980, p.7; nr.11/1981, p.5; nr.5/1982, p.2), Ion Mărgineanu (nr.2/1965, p.8, nr.3/1966, p.13, nr.10/1966, p.17, nr.1/1967, p.9, nr.3/1967, p.22, nr.4/1967, p.11, nr.7/1967, p.7, nr.8/1967, p.5, nr.12/1967, p.11, nr.1/1968, p.7, nr.7/1968, p.16, nr.9/1968, p.9, nr.11/1968, p.6, nr.8/1969, p.22, nr.10/1969, p.15, nr.2/1970, p.16, nr.5/1970, p.23; nr.9/1971, p.5, nr.9/1972, p.10, nr.4/1973, p.15; nr.11/1973, p.16; nr.6/1974, p.11; nr.11/1974, p.14; nr.2/1975, p.2; nr.5/1975, p.14; nr.7/1975, p.5; nr.10/1975, p.21; nr.1/1976, p.1; nr.5/1976, p.7; nr.3/1977, p.8; nr.6/1979, p.10; nr.2/1980, p.5; nr.1/1981, p.1; nr.1/1982, p.1; nr.7/1982, p.11;nr.8/1982, p.4), Mircea Micu (nr.3/1965, p.15, nr.6/1966, p.8, nr.3/1967, p.6, nr.11/1967, p.8, nr.12/1968, p.7, nr.7/1969, p.9, nr.2/1970, p.8, nr.7/1973, p.9, nr.8/1973, p.7), Dan Mutașcu (nr.10/1968, p.15, nr.3/1969, p.11, nr.4/1970, p.18; nr.7/1970, p.3; nr.2/1971, p.9; nr.9/1971, p.9; nr.1/1972, p.12; nr.1/1974, p.7; nr.3/1974, p.3; nr.9/1975, p.10), Ion Negoitescu (nr.1/1966, p.11, nr.5/1966, p.9, nr.3/1967, p.10, nr.10/1967, p.4, nr.1/1968, p.8-9, nr.3/1969, p.5), Miron Radu Paraschivescu (nr.1/1965, p.19, nr.3/1965, p.6, nr.10/1966, p.1), Adrian Păunescu (nr.2/1968, p.5, nr.3/1968, p.12, nr.7/1968, p.15, nr.6/1972, p.24), Adrian Pinteia (nr.10/1969, p.15, nr.3/1970, p.15, nr.8/1970, p.9, nr.9/1970, p.17, nr.6/1971, p.3; nr.12/1972, p.3; nr.2/1973, p.5; nr.8/1973, p.18; nr.7/1976, p.14), Nicolae Prelipeanu (nr.6/1968, p.9, nr.11/1968, p.13, nr.2/1969, p.9, nr.3/1971, p.11; nr.10/1972, p.8, nr.7/1973, p.9, nr.11/1973, p.14; nr.11/1980, p.3), Grigore Scarlat (nr.5/1968, p.22, nr.9/1968, p.9, nr.5/1969, p.14, nr.5/1970, p.5; nr.9/1970, p.7, nr.3/1971, p.15, nr.11/1971, p.5, nr.7/1972, p.7; nr.3/1974, p.7; nr.3/1975, p.7 nr.6/1975, p.6; nr.8/1975, p.14; nr.8/1977, p.14; nr.5/1979, p.5; nr.9/1979, p.2; nr.12/1979, p.10; nr.12/1980, p.7; nr.12/1981, p.9; nr.5/1982, p.7; nr.8/1982, p.15), Vasile Smărăndescu (nr.5/1976, p.13;nr.7/1976, p.10;nr.8/1976, p.7; nr.10/1976, p.11; nr.12/1976, p.11; nr.1/1977, p.8; nr.8/1979, p.4; nr.5/1980, p.14; nr.12/1980, p.14; nr.9/1981, p.11), Vasile Spoială (nr.5/1968, p.5, nr.7/1968, p.4, nr.9/1968, p.3, nr.12/1968, p.12, nr.4/1969, p.18, nr.5/1969, p.14, nr.6/1969, p.7, nr.9/1969, p.12, nr.11/1969, p.9, nr.1/1970, p.3; nr.6/1970, p.3; nr. 7/1970, p.7; nr.8/1970, p.21; nr.9/1970, p.6, nr.10/1970, p.4, nr.11/1970, p.13; nr.6/1971, p.6, nr.11/1971, p.11, nr.9/1973, p.15; nr.5/1974, p.11; nr.6/1974, p.6), Radu Stanca (nr.4/1965, p.7, nr.10/1966, p.9; nr.3/1974, p.4), Nichita Stănescu (nr.3/1966, p.7, nr.8/1966, p.1, nr.1/1967, p.10, nr.10/1967, p.5, nr.8/1970, p.4, nr.3/1973, p.11, nr.8/1973, p.7; nr.12/1973, p.15; nr.4/1980, p.1), Traian Ștef (nr.10/1974, p.14;nr.8/1975, p.14nr.10/1975, p.21;nr.4/1976, p.2;nr.7/1976, p.14;nr.11/1976, p.14; nr.8/1977, p.14; nr.11/1979, p.10; nr.10/1980, p.6; nr.11/1981, p.8; nr.3/1982, p.4), Constantin Știrbu (nr.4/1965, p.9, nr.2/1966, p.7, nr.3/1966, p.3, nr.4/1966 p.9, nr.5/1966, p.9, nr.10/1966, p.7, nr.11/1967, p.8, nr.2/1967, p.10, nr.3/1968, p.6, nr.6/1968, p.5, nr.7/1968, p.9, nr.8/1968, p.7, nr.6/1969, p.7, nr.11/1969, p.9, nr.3/1970, p.8; nr.9/1970, p.4; nr.10/1970, p.15;nr.8/1971, p.1; nr.10/1971, p.5; nr.12/1971, p.4; nr.12/1972, p.7; nr.1/1973, p.4;nr.5/1973, p.11), Victoria Ana Tăușan (nr.4/1965, p.5, nr.3/1970, p.9; nr.6/1970, p.7; nr.9/1970, p.17; nr.11/1971, p.10; nr.2/1972, p.15, nr.6/1972, p.7, nr.5/1973, p.6; nr.4/1975, p.10), Vasile Velneciuc (nr.3/1966, p.5, nr.1/1967, p.9, nr.6/1967, p.18, nr.9/1967, p.16, nr.11/1967, p.18,

nr.2/1968, p.4, nr.7/1968, p.16, nr.9/1969, p.12, nr.12/1969, p.11; nr.8/1970, p.11; nr.11/1970, p.13; nr.12/1970, p.9; nr.10/1971, p.14, nr.11/1971, p.5, nr.12/1972, p.18; nr.5/1973, p.9; nr.11/1973, p.22; nr.2/1974, p.5; nr.12/1974, p.14; nr.2/1976, p.14; nr.10/1976, p.11; nr.6/1979, p.11; nr.8/1981, p.8; nr.1/1982, p.1), Violeta Zamfirescu (nr.4/1965, p.7, nr.4/1966, p.9, nr.6/1967, p.14, nr.8/1967, p.15, nr.12/1971, p.5, nr.3/1972, p.14) ș.a.

Cu toate că nu apare număr de număr, pagina de proză se regăsește constant în revista *Familia*. Sunt reproduse deseori fragmente din opere vaste, precum romanul, de exemplu *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*, de Matei Călinescu (nr.10/1967, nr.2/1968), *Neodihnă în doi*, de Vasile Sălăjan (nr.1/1982), romanul foileton *Misterul halatului roșu*, de Vasile Spoială (nr.9/1972-nr.7/1973, în 10 părți), *Șatra*, de Zaharia Stancu (nr.10/1968), romanul de aventuri *Vinovatul nr.1*, de Nicolae Ștefănescu (nr.12/1966-nr.5/1967, în 6 părți).

De cele mai multe ori se optează pentru specii scurte, precum schița, bine reprezentată de Mihai Alexa-Basarab (*Scoica spartă* - nr.6/1968), Mircea Bradu (*A înnebunit nebuna, Din patru linii, Strada, Bivolul* – în nr.10/1966, *Mașina de curse* - nr.11/1967, *Oglinda* - nr.7/1968), Dumitru Chirilă (*A doua zi, ploaia s-a oprit, Chipul, De mult, când era ceață* - nr.2/1966, *Dorul dintr-o altă vară* - nr.5/1967, *Păsările Domnului* - nr.7/1967, *Înălțimea cerului* - nr.8/1967, *Visul de marți* - nr.11/1967), Ion Covaci (*Împăratul* - nr.3/1969), Aurel Dragoș Munteanu (*De-a lungul râului de aur* - nr.9/1967), Sorin Titel (*Moartea lui Moș Țârlea* - nr.5/1966), Alexandra Târziu (*Nunta sau celelalte confuzii* - nr.9/1966). Regăsim și povestiri, scrise de Mihai Avramescu (*Un curcubeu și o fată bălaie* - nr.8/1967, *Desocotirea cu Dumnezeu* - nr.8/1967), Ion Maxim (*Retrospectivă* - nr.2/1969), Vasile Spoială (*La naiba* - nr.11/1966), Stelian Vasilescu (*Roza, Netty* - nr.6/1967) ș.a.

Prozatori care devin colaboratori ai *Familiei*: Mihai Avramescu (nr.8/1967, p.12; nr.8/1967, p.13; nr.9/1969, p.7; nr.1/1970, p.8; nr.7/1971, p.8-9), Eugen Barbu (nr.4/1965, p.6; nr.1/1969, p.8-9; nr.2/1971, p.15; nr.9/1971, p.11), Mircea Bradu (nr.3/1965, p.15; nr.10/1966, p.6; nr.11/1967, p.7; nr.7/1968, p.8), Augustin Buzura (nr.11/1977, p.6-7), Matei Călinescu (nr.10/1967, p.13; nr.2/1968, p.8, nr.9/1969, p.12), Dumitru Chirilă (nr.2/1966, p.8; nr.5/1967, p.7; nr.7/1967, p.8; nr.8/1967, p.13; nr.11/1967, p.7; nr.12/1968, p.7), Ion Covaci (nr.4/1967, p.9; nr.1/1968, p.7; nr.9/1968, p.9, nr.3/1969, p.11), Ion Lăncrănjan (nr.5/1970, p.10-11), Teodor Mazilu (nr.6/1972, p.10-11), Titus Popovici (nr.12/1973, p.12), Valter Roman (nr.11/1971, p.9; nr.11/1975, p.4), Gheorghe Schwartz (nr.10/1969, p.6, nr.5/1970, p.23; nr.7/1973, p.8), Vasile Spoială (nr.1/1966, p.6; nr.11/1966, p.8; nr.10/1967, p.14; nr.9/1972, p.16-17; nr.10/1972, p.16-17; nr.11/1972, p.16-17; nr.1/1973, p.16-17, nr.2/1973, p.16-17; nr.3/1973, p.16-17; nr.4/1973, p.16-17; nr.5/1973, p.16-17; nr.6/1973, p.16-17; nr.7/1973, p.16-17; nr.12/1976, p.8; nr.7/1977, p.7; nr.6/1979, p.8; nr.2/1980, p.7; nr.3/1980, p.10; nr.5/1981, p.9; nr.7/1981, p.9), Zaharia Stancu (nr.10/1968, p.11-14), Alexandra Târziu (nr.9/1966, p.4), Sorin Titel (nr.5/1966, p.8), Radu Tudoran (nr.8/1972, p.8-9; nr.8/1977, p.8-9), Stelian Vasilescu (nr.6/1967, p.6), Ileana Vulpescu (nr.4/1967, p.8) ș.a.

Genul dramaticocupă un spațiu mai redus. Cu toate acestea, regăsim texte reprezentative, scrise de autori consacrați, precum Lucian Blaga (*Avram Iancu* - nr.5/1968), Mircea Bradu (*Apele* - nr.4/1969, p.20-21, *Un pacient excelent* - nr.10/1969, p.8, *Liniștita mănăstire* - nr.5/1971, p.16, *Vlad Țepeș în ianuarie* - nr.4/1972, p.16-17, *Apulum* - nr.5/1975, p.7, *De câte ori am pornit* - nr.11/1976, p.5), Nicolae Damaschin (*Iubirile încep la fel...* - nr.1/1967, p.12-13), D.R. Popescu (*Cai verzi pe pereți* - nr.2/1968, p.18-19), Titus Popovici (*Dacii* - nr.8/1966, p.6-7), Vasile Spoială (*Chiuveta* - nr.2/1969, p.10-11, *Nepoata colonelului Speranță* - nr.5/1980, p.8, *Cvartetul* - nr.10/1980, p.6), Stelian Vasilescu (*Iancu, Domnul moșilor* - nr.9/1972, p.9,

Eminescu la Viena - nr.1/1975, p.10) ș.a. Piesele într-un act, precum cele scrise de Mircea Bradu sau Vasile Spoială, sunt redade integral, spațiul permițând acest fapt.

Deseori, folosind formula „inedit”, redacția atrage atenția asupra unor texte de impact: dramaturgia lui de G.M. Zamfirescu (*Adonis - parabolă cu o haimana, o portocală și un vis...* - nr.11/1966), proza lui Victor Papilian (*Popa ăl bătrân* - nr.10/1966), lirica lui Nicolae Labiș (*Două poeme despre Bălcescu, Lui Eminescu, Turnul Goliei* - nr.8/1966) sau Vasile Voiculescu (*Zbor, Vorbesc și eu în dodii, Vaier, Prăpastia* - nr.11/1967).

Se cuvine să amintim și parodiile semnate de Stelian Filip, Ion Delanucet, Mircea Micu, în nr.4/1965, sub titlul *Șarje prietenești*, sau epigramele semnate de Dumitru Munteanu, în nr.4/1965.

Debutul literar

Revista *Familia* a rămas cunoscută pentru modul în care a încurajat tinerele talente, iar debutul lui Mihai Eminescu este poate cel mai bun exemplu în acest sens. Iosif Vulcan a optat spre a publica texte ale debutanților, dorind astfel să încurajeze creația, folosind formula *Cu bucurie deschidem coloanele foii noastre...* Continuând tradiția *Familiei*, cea de-a cincea serie își dechide paginile pentru poeți precum Titus Andronic (nr.9/1967), Ion Bogdan (nr.4/1965), Nicolae Brânda (nr.3/1969), Gh. Daragiu (nr.3/1966), Ion Dumitrescu (nr.3/1965, nr.1/1966), Paul Gaitanopol (nr.3/1966), V.R. Ghenceanu (nr.3/1966), Vasile Latiș (nr.1/1967), Ion Mărgineanu (nr.2/1965, nr.1/1966), Gh. Moldovan (nr.1/1967), Adrian Pinteș (nr.4/1968), Stanca Ponta (nr.2/1965), George Pruteanu (nr.2/1965), Vasile Velnețiu (nr.1/1966), Gh. Vidican (nr.8/1972) sau prozatori: Ion Motrea (nr.1/1967), Liviu Ungur (nr.9/1967) ș.a.

La rubrica *Debut*, redacția îi prezintă pe Anișoara Balog (nr.6/1968), Doina Emilia Martin (nr.12/1969), Ion Tomescu (nr.12/1968) ș.a., iar la rubrica *Tineri scriitori* (nr.3/1965) - pe Corneliu Rădulescu, Mircea Bradu, Mircea Micu, Ion Covaci, Ileana Mălăncioiu. De asemenea, îi încurajează și pe bihoreni, în cadrul rubricii *Tineri poeți orădeni*. Astfel, în nr.4/1972, apar Gabriela Hurezan, Vasile Dan, Ioan Goldiș, iar în nr.10/1975 - Emilia Fodor, Mirela Filomon, Constantin Mălinaș, Al.P. Covaci.

O altă rubrică ce revine constant este *Au debutat în „Familia”*. Redactorii reamintesc cititorilor care sunt scriitorii care au debutat în paginile revistei. Se conturează o listă lungă, din care selectăm nume precum George Albuțiu, George Alexandru, Gheorghe Ardeleanu, Nicolae Brânda, Al.P. Covaci, Dan Damaschin, Gh. Daragiu, Octavian Doclin, Valetin Drzuenco, Andrei Dumbrăveanu, Aurel Dumbrăveanu, Ion Dumitrescu, Eugen Evu, Paul Gaitanopol, Viorel Horj, Gabriela Hurezan, Alexandru Magereanu, Ion Mărgineanu, Adrian Pinteș, Stanca Ponta, Grigore Scarlat, Traian Ștef, Vasile Velnețiu Gh. Vidican ș.a.

Din lirica universală

Deosebita deschidere spre universalitate a revistei se manifestă în primul rând în domeniul beletristicii. Astfel, redacția inserează număr de număr pagini de literatură universală, cu precădere texte lirice, în rubrica *Din lirica universală*.

Textele sunt selectate cu mare atenție, din dorința de a oferi cititorilor o gamă variată, din epoci și curente diferite sau tematici diverse. Astfel, răsfoind seria a V-a, regăsim traduceri din marii scriitori ai Antichității: Homer (nr.8/1967), Horațiu (nr.12/1966, nr.1/1967), Ovidiu (nr.2/1968) ș.a. În paginile revistei se conturează un adevărat tablou al literaturii universale, cuprinzând scriitori valoroși, adevărate repere: Ady Endre (nr.4/1965, nr.2/1968, nr.1/1969, nr.11/1977), Guillaume Apollinaire (nr.10/1966, nr.6/1969, nr.5/1970), Ch. Baudelaire

(nr.8/1966, nr.6/1967, nr.11/1967), Samuel Beckett (nr.9/1974), André Breton (nr.8/1967, nr.5/1982), Jorge Luis Borges (nr.6/1971, nr.2/1980, nr.5/1981), E.E. Cummings (nr.7/1976, nr.5/1982), Dante (nr.2/1965), Emily Dickinson (nr.10/1968, nr.7/1976), T.S. Eliot (nr.6/1966, nr.1/1971), Pierre Emmanuel (nr.10/1969, nr.1/1970), Goethe (nr.2/1965, nr.2/1974, nr.4/1980, nr.3/1981), Fr. Hölderlin (nr.7/1967, nr.3/1973), D.H. Lawrence (nr.7/1966), Federico Garcia Lorca (nr.1/1966, nr.9/1969, nr.11/1970), Mallarmé (nr.8/1966, nr.3/1971, nr.6/1982), Henri Michaux (nr.7/1966, nr.2/1967, nr.12/1970), Petrarca (nr.5/1968, nr.5/1969, nr.9/1970), Ezra Pound (nr.1/1968, nr.8/1976), Rainer Maria Rilke (nr.4/1965, nr.5/1966, nr.8/1981, nr.2/1982, nr.8/1982), Arthur Rimbaud (nr.5/1966, nr.5/1974), Shakespeare (nr.1/1965), Paul Verlaine (nr.4/1981), Alfred de Vigny (nr.4/1965), Tennessee Williams (nr.6/1966) ș.a.

O atenție deosebită este acordată și scriitorilor secolului al XX-lea, precum laureații premiului Nobel pentru literatură: Nelly Sachs (premiul Nobel în 1966), în traducerea de Lia și Platon Pardău, sau Eugenio Montale (Premiul Nobel pentru literatură în 1975), în traducerea lui Eta Boeriu; Pablo Neruda (premiul Nobel în 1971), în traducere de G. Georgescu.

Varianta românească aparține unor traducători renumiți, valoroși, precum Eta Boeriu (Dante, Petrarca), Murnu (Rilke), Tașcu Gheorghiu (Michaux), dar și unor poeți talentați: Al. Andrițoiu (Ady Endre, Baudelaire), Mihai Beniuc (Apollinaire), Ștefan Augustin Doinaș (Apollinaire, Baudelaire, Dante, Pierre Emmanuel, Goethe, Petrarca, Rimbaud), Nicolae Labiș (Pușkin), G. Călinescu (Horațiu), Virgil Teodorescu (Apollinaire), Romulus Vulpescu (Paul Eluard, Tennessee Williams), Lucian Blaga (Christopher Marlowe, Shakespeare) ș.a.

În paginile revistei apar periodic și poezii în limba maghiară, scrise de orădeni precum Fábrián Imre (în românește de Gheorghe Grigurcu), Fábrián Sándor (tradus de Mircea Bradu, Teodor Crișan, Gheorghe Grigurcu, Gh. Moldovan, Nic. A. Străvoiu, Vasile Spoyală), Horváth Imre (texte traduse de Ioanichie Olteanu, Gheorghe Ardeleanu, Ion Iuga, Ion Covaci, Teodor Crișan sau Al. Andrițoiu).

Din dorința de a le oferi cititorilor accesul spre literatură la nivel mondial, redacția publică texte din toate colțurile lumii, selectând autori și texte reprezentative, în paginile intitulate sugestiv: *Iugoslavia - peisaj liric* (nr.2/1965), *Din lirica turcă* (nr.10/1973), *Poeți finlandezi* (nr.7/1967), *Poeți chinezi* (nr.6/1966), *Poeți canadieni* (nr.12/1967), *Tineri poeți americani* (nr.7/1969), *Poezie mexicană* (nr.5/1975), *Din lirica vietnameză* (nr.10/1976), *Din lirica bulgară* (nr.9/1977), *Din lirica indiană* (nr.12/1977), *Din lirica poloneză* (nr.7/1979), *Din lirica arabă* (nr.12/1979), *4 poeți macedoneni* (nr.7/1982) ș.a.

Chiar dacă nu este atât de bine reprezentată, proza universală își face loc în paginile *Familiei*, într-o rubrică aparte, intitulată *Din proza lumii* (de exemplu, în nr.7/1967) sau *Din proza universală* (nr.11/1968). Sunt publicate fragmente din opere scrise de Jorge Luis Borges (nr.11/1970), Albert Camus (nr.5/1972), Hemingway (nr.11/1968), Antoine de Saint Exupéry (nr.7/1967) ș.a. În ceea ce privește teatrul, acesta este prea puțin reprezentat în *Familia*. Apar, totuși, fragmente din opere scrise de Samuel Beckett (nr.4/1969) sau Cesare Pavese (nr.2/1968) ș.a.

Eseul

Preferința pentru eseu este - probabil - nota caracteristică a celei de-a cincea serii. Având ca redactori personalități de seamă ale culturii și literaturii române, adunând în jurul ei colaboratori de prim rang ai timpului, *Familia* se poate mândri cu o foarte bună reprezentare a acestei specii. Așa cum subliniază Dumitru Chirilă, „eseul a fost relansat de oameni până atunci

absenți din câmpul literar, iar genul le-a oferit acestora șansa să se lanseze la rândul lor”². Scriu eseuri valoroase membrii Cercului literar, dar și Mihai Șora, Petre Țuțea, Mircea Malița, Henri Wald, Traian Herseni ș.a. Analizăm eseul liber și avem în vedere acele texte caracterizate de maximă subiectivitate, conținând reflecții cu privire la diferite aspecte din realitate sau propriile trăiri raportate la anumite evenimente.

În 1974-1976, Ștefan Bănulescu semnează *Cronica elementară*, abordând teme de literatură, dar și de actualitate: *Evlampia* nr.9/1974, *Rețetă pentru glorie* nr.10/1974, *89 de ani* (de la nașterea lui Liviu Rebreanu) nr.11/1974, *Frică de alfabet* nr.12/1974, *Membru al Academiei din Laputa* nr.1/1975, *Codul localităților* nr.2/1975, *Numeroasele vieți ale lui Anton Pann sau Când proverbele iau chip de om* nr.3/1975, *Iubirile domnului Balzac* nr.4/1975, „*Lui i se cuvine un monument deosebit*” nr.5/1975, *Tablouri de familie* nr.9/1975, *Proza Domnului Jourdain* nr.10/1975, *Gogol tânăr* nr.11/1975, *Subiectul zilei* nr.12/1975, *Un viscol de altădată* nr.1/1976, *Fortul lui Petru cel Slab* nr.2/1976.

Radu Enescu publică numeroase eseuri începând cu anul 1966, pe teme diferite: *Actualitatea istoriei* nr.7/1966, *Iubire și cunoaștere* nr.11/1966, (II) nr.12/1966, *Actoria - stil de viață sau profesiune?* nr.3/1968, *Chinologică - De ce sunt câinii utili?* nr.7/1981 ș.a. Unele eseuri sunt rezultatul unor vizite în alte țări: *Praga* nr.9/1968, *Periplu spiritual sau 5 eseuri despre psihologia californiană* nr.9/1979; *A opta minune* nr.4/1980, nr.7/1980; *A opta minune a lumii - Avatarurile turismului* nr.8/1980; *Freedom-trail* nr.6/1981. Uneori scrie despre Dumitru Prunariu (*Patima azurie* nr.5/1981), alteori transcrie impresii despre străzi: *Tragic și sublim* nr.5/1970, *Destinul străzilor* nr.6/1982 ș.a.

Coriolan Gheție este un fidel colaborator al revistei, publicând constant în perioada 1966-1977, revenind apoi în 1979 și publicând sporadic. Acesta abordează numeroase teme, elogiind personalități din diferite domenii (*Constantin Daicoviciu - rigoare și înfiorare istorică* nr.3/1968, *Gânduri la comemorarea lui Rebreanu* nr.9/1969, *Marele uitat* nr.2/1970, *Francois Mauriac* nr.9/1970; *August Treboniu Laurian* nr.3/1971; *Perpessicius* nr.4/1971; *Ion Eliade Rădulescu* nr.1/1972; *Evocări - Francisc Hubic* nr.11/1972; *Centenar - Goga* nr.3/1981; *Eminescu* nr.1/1975) sau exprimându-și opinia cu privire la anumite evenimente (*Anul internațional al copilului* nr.5/1979; *Unirea cu țara* nr.11/1980, *S-a întâmplat acum 380 de ani* nr.8/1981), realizări (*Columna Genezei* nr.6/1967, *Coloana nesfârșită* nr.8/1967, *Antologia literară „Avram Iancu”* nr.5/1974), instituții, organizații (*Acel liceu din Beiuș ...* nr.9/1968, *O.N.U.* nr.10/1970, p.3; *Școlile Blajului* nr.11/1979) ș.a.

Eseurile publicate de Mircea Malița reprezintă o altă marcă a revistei. Aproape lunar, în perioada 1966-1976, sunt publicate texte în care autorul notează impresii și trăiri în urma vizitării anumitor locuri. Foarte puține dintre eseurile sale sunt publicate la rubrica *Note de drum*; cele mai multe apar pe ultima pagină (pagina 24, respectiv pagina 16): *Jamestown* nr.5/1966, *Geneva lui Jean-Jacques* nr.10/1966, *Piramide suprapuse* nr.12/1966, *Sala armelor* nr.1/1967, *Turnul Londrei* nr.6/1967, *Geneva lui Balzac* nr.1/1968, *Sfinxul* nr.3/1968, *Florența lui Machiavelli* nr.1/1975; *Nilurile* nr.2/1975; *Însemnări din Senegal* nr.8/1975; *Fire și noduri incașe* nr.10/1975 ș.a.

Gheorghe S. Nadiu publică, în 1979-1981, o serie de eseuri sub titlul *Moisiliana*: *Moisiliana - Câte ceva despre ... infinit* nr.9/1979; *Moisiliana - Despre un principiu* nr.7/1980; *Moisiliana - Emoții* nr.6/1981 ș.a.

² Dumitru Chirilă, *Cercurile prieteniei*, în *Familia*, nr.10/1999, p.95.

Vasile Spoială publică un număr mare de eseuri în perioada 1973-1974: *Sorcova*, *Hornarul* nr.1/1973; *Cronică de centru* nr.3/1973; *Dicționar de vacanță*, *Barometrul și citronada* nr.8/1973, p.9 ș.a. În perioada 10/1974-1/1975, eseurile sale apar sub titlul *Cota 180: Cota 180 - Ziditori de case mari*, *Impresie cu porumbei* nr.10/1974; *Cota 180 - Diminețile schimbului de noapte* nr.11/1974; *Cota 180 - Biografie*, nr.12/1974 ș.a. În 1975, scrie eseuri cu titlul *Alfa: Gânduri „Alfa” - Obiecte biografice*, *Despre scaun* nr.3/1975; *Gânduri Alfa - c.t.c.*, *Ca vinul* nr.5/1975. Din nr.3/1977, eseurile sale poartă supratitlul *Iadeș*, devenind mai profunde: *Iadeș - Pentru o genealogie a personajului literar* nr.9/1977; *Iadeș - În marginea lui Proust* nr.11/1977; *Iadeș - Labruyerisme* nr.8/1979, *Iadeș - Și domnișoara Pogany* nr.7/1980; *Iadeș - Repaosul lui Faust* nr.5/1982; *Iadeș - Estivală* nr.8/1982 ș.a.

Eseistica mai este reprezentată de Mircea Bradu, Dumitru Chirilă, Onisifor Ghibu, Viorel Horj, Octavian Paler, Liviu Tudor Samuilă (seria *Violon d'Ingres*), Mihai Șora, Petre Țuțea, Stelian Vasilescu ș.a.

Reținem, de asemenea, și numeroasele gânduri adunate de familiști: *Pe marginea părerilor lui Arthur Miller* nr.7/1967, Georg Christoph Lichtenberg - *Aforisme* (în românește de Ion Negoitescu) (I) nr.1/1969, (II) nr.2/1969, *Aforisme*, de Horvath Imre (în românește de Aurel Pop) nr.2/1968, Lazăr Cerescu, *Gânduri* nr.11/1972, Constantin Știrbu, *Jurnal* nr.5/1973, Patița Silvestru, *Clepsidra gândurilor* nr.9/1975, Lazăr Cerescu, *Gânduri* nr.2/1981 ș.a.

Rubrica *Note de drum* denotă deschiderea față de Occident din perioada 1965-1971, eseurile publicate sub acest titlu evidențiind impresiile în urma a numeroase itinerarii. O astfel de literatură de frontieră este reprezentată de Al. Andrițoiu (*Șanghai* nr.3/1965, *Ha Long - Vietnam* nr.10/1976; *Note de drum prin R.S. Vietnam - Monumente și credințe* nr.6/1982), Mircea Bradu (*Veneția* nr.9/1967), Virgil Câdea (*Grecia - primăvara* nr.5/1966; *Aqaba* nr.6/1972), Radu Enescu (*Praha - Kafkova* nr.9/1968), Mircea Malița (*Note de drum din Mexic: Monte Alban* nr.3/1966, *Versailles* nr.4/1966), Adrian Marino (*Note de drum - Jurnal belgian* nr.10/1974; *Note de drum - Bruxelles, centrul „clasic” și „modern”* nr.11/1974), Octavian Paler (*Drumuri prin memorie: Memphis, Saqqara, Scribul* nr.6/1971, *Colosul lui Memnon* nr.12/1971, *Noaptea lui Assuan* nr.12/1971, *Deșert și antideșert* nr.12/1971), Francisc Păcurariu (*Înfățișările necunoscutului - Meditație pe Acropole* nr.11/1969, *Înfățișările necunoscutului - Imn pentru piramida soarelui* nr.3/1970), Marius Sala (*Suedia* nr.11/1966, *Cuba* nr.9/1967; *Note de drum din Spania - Malaga* nr.1/1974; *Portugalia* nr.9/1974), Stelian Vasilescu (*Polonia* nr.8/1967 și nr.9/1967, *Fiii Terrei pe Selene - secvențe din cel mai fantastic film al tuturor timpurilor* nr.7/1969) ș.a.

Dialogul cu scriitorii

Interviurile completează tabloul literaturii epocii. Astfel, Liviu Tudor Samuilă realizează un *Dialog cu Sașa Pană* în nr.6/1971; în nr.11/1980 apare un interviu consemnat de Mariana Ioan la 29 iulie 1980: *Teodor Mazilu - Ultima verba*; în nr.4/1981 - *De vorbă cu Horváth Imre*, interviu consemnat de Stelian Vasilescu, *De vorbă cu Horváth Imre*, în nr.11/1969, consemnat de Nemlaha György; în nr.10/1980, apare un interviu realizat de Gheorghe Grigurcu cu Florin Mugur: *De vorbă cu epoca - „Mi-ar fi frică de propria-mi lipsă de sinceritate”*; în nr.12/1981 apare controversatul interviu realizat de Gheorghe Grigurcu: *De vorbă cu epoca - Norman Manea: „Scriitorul - acea dreaptă conștiință în care semenii săi să poată crede”*.

Revista *Familia* publică și interviuri luate scriitorilor străini, precum cel luat scriitoarei australiane Dymphna Cusack, în nr.7/1969, realizat de Paul B. Marian, *Cu Hervé Bazin despre problemele romanului*, în nr.11/1969, interviu de Paul B. Marian.

Concluzii

Cunoașterea tuturor seriilor revistei *Familia* înlesnește receptarea identității revistei și a specificului acesteia. Cea de-a cincea serie, perioada Andrișoiu (1965-1989), păstrează tradiția impusă de Iosif Vulcan, continuitatea fiind vizibilă din toate punctele de vedere, în ciuda contextului politic, social și cultural, care impune anumite canoane și un oarecare control ideologic. Demersul nostru investigativ urmărește specificul acestei serii. Permanența unor rubrici precum cele dedicate literaturii, artelor plastice sau teatrului asigură continuitatea, prin păstrarea în mare parte a rubricaturii inițiale, ca element de identitate. Alexandru Andrișoiu și ceilalți redactori atrag colaborarea marilor scriitori ai timpului, mulți cu texte inedite, și încurajează debutanții, *Familia* reprezentând un adevărat reper național în ceea ce privește beletristica.

BIBLIOGRAPHY

I. Hangiu, *Dicționarul presei literare românești (1790-2000)*, ediția a III-a, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004.

Valentin Chifor, *Revista „Familia”, perioada Alexandru Andrișoiu (1965-1989)*, în *„Familia” 150*, coord. Florin Ardelean, Ioan Laza, Oradea, Editura Universității din Oradea, 2015.

Dumitru Chirilă, *Cercurile prieteniei*, în *Familia*, nr.10/1999.

Ioan Derșidan, *Oradea și orădenii în vremea revistei „Familia”*, în *Familia*, nr.9/2010.

Ioan Derșidan, *Oradea și orădenii în vremea revistei „Familia”*, în *Însemnări și dedicații pe cărți*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, vol. I, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2013.

Lucian Drimba, *Iosif Vulcan*, Editura Minerva, București, 1974.

Lucian Drimba, *Eminescu la „Familia”*, ediție nouă, revăzută, Editura Cogito, Oradea, 1994.

Ioan Laza, *Revista „Familia” și gilotina cenzurii ideologice*, în *„Familia” 150*, coord. Florin Ardelean, Ioan Laza, Oradea, Editura Universității din Oradea, 2015.

Ion Simuț, *„Familia” - 150 de ani*, în *România literară*, 20 martie, nr.12/2015.